

เทศน์เช้า วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คนเราถ้ามั่นทุกซ์มันยากมานะ เจอะอะไรมันก็สมบุกสมบันได้ พระปฏิบัติมานี่นะ ถ้าพระปฏิบัติ คุณติ หลวงปู่มั่นออกคั่นคว้านะ ออกสมบุกสมบันขนาดไหน หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ คุรฺบา อาจารย์ที่จะออกประพาศปฏิบัติกันนะ มันสมบุกสมบันมา

การสมบุกสมบันมานี้ คนทุกซ์ยากมา เหมือนเรานี้มีเสือฝืนหมอนใบมาจากเมืองจีน เห็นไหม สร้างเนื้อสร้างตัวกันขึ้นมา แล้วเวลามีลูกมีหลานขึ้นมา ลูกหลานนี้มันเกิดในครอบครัวที่มีฐานะ มันมีความสุขสบาย มันจะอ่อนแอ มันจะอ่อนแอนะ

นี่ก็เหมือนกัน พอประเทศชาติเจริญขึ้นมา เห็นไหม ว่าประเทศชาติเจริญขึ้นมา เจริญขึ้นมา .. แต่ผู้ที่เขาวิภูติภาวนะนะ เจริญขึ้นมาเจริญที่ไหน สิ่งที่เจริญขึ้นมา มันเป็นแบบที่เราซื้อเขามาทั้งนั้นเลย เราต้องพึ่งคนอื่นทั้งนั้นเลย เราพึ่งตัวเราเองไม่ได้เลย เราพึ่งตัวเราเองไม่ได้ เห็นไหม ถ้าเราทำของเราขึ้นมาได้ เราก็ยังต้องพึ่งตลาด เราต้องมีตลาดนะ ถ้าไม่มีตลาด เราจะเอาที่ไหนเป็นที่ระบายสินค้าของเรา

เรื่องของโลกเรื่องภายนอก คุณติ เราไปตลาด เห็นไหม เราไปซื้อผลไม้ นะ ผลไม้นี้ พูดถึงคนที่เขาขายผลไม้ เขาจะรู้ว่าผลไม้แก่ผลไม้อ่อน สิ่งใดควรขายและไม่ควรขาย ผลไม้ของเขา เห็นไหม ทั้งๆ ที่เขาขนาดนั้นแล้ว เขายังเอาผลไม้ที่ลูกงามๆ เอาไว้ข้างบน เห็นไหม ถ้าเราหมาแข่งมา มันจะมีอะไรชุกชอนมามหาศาลเลย นี่ว่าเป็นผลไม้ นะ ผลไม้ที่คนขายอยู่เขาจะรู้ของเขา แต่เรานี้เราจะไปรู้อะไรด้วย

ถ้าพูดเรื่องของโลกนะ ขนาดว่าจริงโดยสมมุติสัจจะ มันก็ยังหลอกลวงกัน สิ่งที่สมมุติสัจจะ เห็นไหม หลอกลวงกันมหาศาลเลย หลอกลวงกันเพื่ออะไร หลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ของเขา แต่เวลาเรานี้ ว่าเราซื้อสัตย์กับตัวเราเอง เห็นไหม

ผลไม้ดิบกับผลไม้สุกนะ ผลไม้ดิบๆ นี่มันงอกได้ เมื่ มันไปปลูกได้ไปอะไรได้ที่มันไม่ตาย มันไปงอกได้ เห็นไหม แต่ถ้าเราไปต้มมันสุกแล้ว มันงอกไม่ได้ มันหมดโอกาส มันไม่เกิดอีกแล้ว

จิตก็เหมือนกัน ถ้าการพัฒนา เราดูสิ ของเราทำบุญกุศล เราสร้างบุญกุศล นี่ของดิบๆ ทั้งนั้นละ ของพวกนี้หยาบๆ ทั้งนั้นนะ นี่เรื่องอามิสใจ สิ่งที่เกิดขึ้นด้วยบุญกุศลมันเป็นเรื่องจากภายนอกเพราะอะไร เพราะมันเป็นเรื่องของวิญญูะ เป็นเรื่องของการหมุนเวียนไป นี่เรื่องของวิญญูะ เรื่องของกรรม เห็นไหม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เราทำคุณงามความดีมาของเรา เราทำขนาดไหนมา ในปัจจุบันนี้เกิดมาแล้วว่าทุกข์ยาก เราก็ทำบุญกุศลมหาศาล ทำไมเราทุกข์ยากขนาดนี้ทุกข์ยากขนาดนี้นะ

ดูสิ เวลาพระโมคคัลลานะ เห็นไหม เป็นพระอรหันต์ มีฤทธิ์มาก ใครจะทุบขนาดไหนก็เหาะเหินเดินฟ้าได้ เหาะหนีได้ๆ แต่เพราะว่ากรรมของตน เห็นไหม เวลาโจรทุบตายไปแล้ว พระบอก “พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้มีฤทธิ์ได้ ตายไม่สมสถานะของอัครสาวกเบื้องซ้ายเลย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ในปัจจุบันนี้ไม่สมฐานะหรอก” เพราะอะไร เพราะมีฤทธิ์มาก เป็นผู้มีฤทธิ์มีเดชานุภาพมาก จะหลบอย่างไรก็ได้ “แต่สมฐานะกรรมที่ตามมา” เห็นไหม กรรมที่ตามมา เคยสร้างบุญสร้างกรรมมาขนาดไหนมันก็ตามมา ทั้งๆ ที่เป็นพระอรหันต์นะ จิตนี้มันก็ไม่กระทบกระเทือนถึงจิตเลย แต่เวลาเรื่องของร่างกาย เรื่องของเศษส่วนที่มันตามมา เห็นไหม สิ่งที่มา นี่การเกิดการตายของโลก

พระอรหันต์คือจิตที่พ้นจากกิเลส เป็นผลไม้สุกที่มันไม่เกิดอีกแล้ว แต่ร่างกาย เห็นไหม เปลือกผลไม้มันมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่มันยังจับต้องได้ ร่างกายคือธาตุขันธ์ มันยังมีอยู่ กรรมมันเสวยผลกรรมมันเสวยผลอย่างนี้

ถ้าเสวยผล เราทำบุญกุศลทำบาปอกุศลกัน มันก็ส่งผลไปในวิญญูะ เพราะเกิดตายเกิดตาย นี่ ผลไม้มันยังดิบอยู่ เห็นไหม ผลไม้ดิบคือใจที่ดิบๆ จิตใจดิบๆ นี่มันมีเชื้อใจของมัน มันเพาะของมันได้ มันแพร่พันธุ์ของมันได้ เพราะจิตมันดิบ

แต่ถ้าจิตมันสุข มันโค่นตบะธรรมเผาจนมันสุขขึ้นมาแล้ว มันไปเผาพันธู์ได้ไหม มันเผาพันธู์ไม่ได้นะ เผาพันธู์ไม่ได้แต่มันมีไหม มันมีนะ จิตที่สุขก็มี จิตที่ดิบก็มี จิตดิบๆ ของเรานี้ เราเกิดตายเกิดตายแล้วก็ทำบุญกุศลของเรา เราก็ว่าเราก็ทุกข์ยาก เห็นไหม เราว่าเราทุกข์ยาก

แต่ที่ครูบาอาจารย์ที่สมบุกสมบันมา จะทำให้จิตนี้จากดิบๆ เป็นสุข มันต้องลงทุนลงแรง ขนาดไหน ความลงทุนลงแรงขนาดไหน พระกรรมฐานของครูบาอาจารย์ถึงบอกว่า “อยู่ฟากตาย” การประพฤติปฏิบัติขณะอยู่ฟากตาย แต่เราก็ทำกัน เราจะเป็นจะตาย เห็นไหม จะเอาตายเข้าแลกเลย ตายเข้าแลกอย่างนี้มันแบบกำปั้นทุบดิน ตายอย่างนี้ไม่มีประโยชน์หรอก!

เวลาเราอดอาหารกัน เราอดนอนผ่อนอาหารกัน ทุกข์ยากแสนยากขนาดไหน นี่มันเป็นวิธีการเครื่องดำเนิน ดำเนินเข้าไปที่ไหน ดำเนินเข้าไปพยายามให้ตบะธรรมเผา ให้จิตมันสุขขึ้นมา เห็นไหม ถ้าเราจะตายก็ตายฟรี คูสิ คนที่เขาทุกข์จนเจ็บใจเขาทำลายตัวเอง เขามาตัวตาย เห็นไหม เขาได้อะไรขึ้นมา การตายอย่างนั้นไม่มีประโยชน์อะไรเลย

แต่ที่ว่าอยู่ฟากตายนี้ กิเลสมันตายนะ เวลามันหลอกเรา ขณะที่จะเป็นจะตายนี้มันเป็นอาการ มันเป็นความรู้สึกในหัวใจ แล้วเรานี้ใคร่ครวญ อันนี้อะไรมันจะตาย ใครเป็นคนว่าตาย มันเอากิเลสมาหลอกว่าเราจะไปจะตาย แล้วเราก็ไม่กล้าทำ เห็นไหม นี่เวลาอาการของใจที่มันเข้าไป แต่ถ้าเราไปแบบว่าเราไม่มีปัญญา เราใช้จิตดิบๆ เข้าไป เข้าไปอดทน เป็นขันติบารมี ขันติธรรม ด้วยอดทนว่าสิ่งนี้ฟากตายๆ ก็เอาตายเข้าไปต่อสู้กับมัน

เอาตายต่อสู้กับเขา มันต้องมีเทคนิควิธีการ วิธีการนะ จิตมันสงบไหม จิตมันเป็นไปไม่ได้ไหม ถ้าจิตเป็นไปไม่ได้ มีพลังงานไหม อย่างเช่นเราจะซื้อสินค้า เรามีตังค์ไหม มีตังค์แล้วเรามีเงินจะไปซื้อสินค้านั้นได้ สินค้านั้นเป็นประโยชน์กับเราไหม ถ้าเราซื้อสินค้ามา จ่ายตังค์แล้วไม่ได้สินค้านั้นมา ไม่ได้ของที่เรารารถนามาก็มี เห็นไหม เขาน้อ โกงกัน เสียเงินไปแล้วซื้อของมาเป็นของเทียมก็ได้ ของที่ไม่มีคุณภาพก็ได้ หรือเขาไม่ส่งสินค้าให้เลยก็ได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันวิปัสสนาไปมันเป็นไปว่าฟากตายๆ นะ เอาความตายเข้าไปต่อสู้ เพราะเราเอาความคิดเราเข้าไปตีความธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เราเอาความคิดของเราเข้าไปตีธรรมของครูบาอาจารย์เรา ว่าฟากตายก็เอาตายเข้าท่วมเลย เอาความตายเข้าไปท่วม คนเจ็บไข้ได้ป่วยเขาก็ตายไปแล้ว แต่กรรมของเขา เห็นไหม แล้วเราจะไปจะตายขึ้นมา

เราต้องย้อนกลับมาดูความรู้สึกรู้สึกของเราสิ ความรู้สึกของจิต จิตมันมีติดข้องอะไร จิตมันเป็นไป
สภาวะแบบไหน

นี่จากผลไม่ดับมันจะเป็นสุขได้ ถ้าผลไม่ดับมันเป็นเรื่องของวิญญูะ เป็นเรื่องของวนไป มัน
ก็เป็นบุญกุศล มันเป็นเรื่องการเริ่มต้นขึ้นมา มันต้องมีตรงนี้ขึ้นมาเพราะอะไร เพราะมีการเกิด เห็น
ใหม่ เวลาจิตมันมาเกิด คนเราเกิดมานี้ ว่าตายแล้วสูญๆ เวลาเกิดมันเกิดมาจากไหน? ถ้ามันสูญนะ
พ่อแม่ออกมา เห็นใหม่ ต้องก็คนออกมา ท้องออกมา คลอดออกมา นี่ก็คนออกมา

จิตนี้มันมีอยู่ ถ้าจิตที่มันเกิดเพราะมันเป็นจิตดิบๆ มันยังมีวิชาอยู่ มันก็ต้องเกิดต้องตาย
ตามธรรมชาติของมัน แต่เกิดตายเกิดตาย เกิดพบพระพุทธศาสนา เกิดตายเจอในคุณงามความดี มี
ครูบาอาจารย์ชี้แนะ เห็นใหม่ ไม่ใช่เกิดตายแล้วตามกระแส

โลกเป็นอย่างนั้นนะ ทุนนิยม ทุนนิยมคือกระตุ้นกิเลส กระตุ้นความอยากของตัวเอง เห็น
ใหม่ เพื่อจะอะไร เพื่อประโยชน์ของโลก เห็นใหม่ ว่าสิ่งนี้เป็นความเจริญ

เจริญที่ไหน คนเรานะถ้าอยู่แบบแผ่นดินธรรมนี้ หน้าที่การงานก็เป็นหน้าที่การงาน ไม่ใช่
คนเกิดมาแล้วจะนอนกินเฉยๆ มันเป็นไปได้หรือ คนเราเกิดมาต้องมีหน้าที่การงาน เห็นใหม่
แม้แต่อาหารได้มานะ ถ้ามันไม่ได้ประกอบเป็นอาหารขึ้นมา มันก็เป็นวัตถุดิบเฉยๆ ถ้าประกอบ
เป็นอาหารขึ้นมา มันก็เป็นอาหารขึ้นมา แม้แต่ทำมาหากินยังต้องทำเลย แล้วทำไมหน้าที่การงาน..
แต่ให้มันมีหลักใจใจ ไม่ตามกระแสไป ไม่ให้ทุนนิยมกระชากไปจนหัวใจนี้มันทุกข์ไปกับเขา

แต่ถ้าเป็นธุรกิจ มันเป็นหน้าที่การงานของเรา เราก็อำนาจของเรา แต่เรามีหลักใจของเรา เห็น
ใหม่ หลักใจเรานี้กรรมดี สิ่งที่เรากระทำไปมันต้องให้ผลตอบแทนมาเป็นที่ดี ถ้ากรรมไม่ดี
เห็นใหม่ เราก็อำนาจบุญกุศลของเราขึ้นมา

กรรมไม่ดี คูลิ คูลิ อย่างพระโมคคัลลานะ เศษของกรรมยังตามมาถึงกับชีวิต ครั้งสุดท้าย
พระอรหันต์เศษกรรมยังตามมา คนเรานะ คนเคยทำความดีความชั่วมาทุกดวงใจ เห็นใหม่ ถึง
คราวตกทุกข์ได้ยาก ถึงคราวเป็นไป อนาถบิณฑิกเศรษฐีฐานะ เป็นเศรษฐีมหาศาลเลย เวลาทุกข์จน
เจ็ญใจก็เคยเป็น นี่มันเป็นสภาวะแบบนั้น แต่ก็กลับคืนฟื้นขึ้นมาเพราะว่ามีหลักของใจ ไม่
หวั่นไหวไปกับโลกธรรม ๘ เขายังดิเคียน เห็นใหม่ ทำบุญขนาดนี้ทำไมทุกข์ยากขนาดนี้

เวลากรรมมันให้ผลนะ โทเทยพรหมณ์ สะสมเงินไว้มหาศาลเลย ตระหนี่ถี่เหนียว ใครมาทำบุญก็.. พระพุทธเจ้ามาบิณฑบาตก็ยังไม่ใส่บาตร เวลาตายไปไปเกิดนะ ไปเกิดเป็นสุนัข เกิดเป็นสุนัขมาเฝ้าสมบัติของตัวเองเพราะอะไร เพราะความผูกพันไง จิตมันหวง มันตระหนี่ถี่เหนียว มันผูกพันนั้น ถ้าเราสละออกไป สมบัตินั้นสละออกไป สละออกไปมันเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา เหมือนเราสละออกไป แต่ในทางกิเลสสละออกไปไม่ได้ สละเราเสียผลประโยชน์

เราได้ผลประโยชน์กลับมาเพราะอะไร เพราะมันพัฒนาใจ ใจนี้ถ้ามันตระหนี่ถี่เหนียว ผลโทษของมัน เห็นไหม เวลาผูกพันกับมัน ตายจากมนุษย์ไปไปเกิดเป็นสุนัขมาเฝ้า เห็นไหม ยังไม่เกิดเป็นปุโสมนเฝ้าทรัพย์ ถ้าเกิดเป็นจิตที่เราไม่เห็น เป็นวิญญูณที่เราไม่เห็นนะ เราจะไม่เห็นสภาวะแบบนั้นหรอก นี่มันให้โทษกับชีวิตนะ

ในปัจจุบันนี้ ถ้าคนไม่รู้จักใช้มันมันก็ให้โทษ อย่างชีวิตในปัจจุบัน เห็นไหม ใช้เงินใช้ทองจนติดจนเสเพลไปก็มี ใช้เงินใช้ทองจนชีวิตล่มสลายไปก็มี ใช้เงินใช้ทองทำธุรกิจขึ้นมา เจริญขึ้นมาก็มี ไม่มีเงินมีทองไปหาต้นทุนมา ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนเรายืนได้บนธุรกิจก็มี

คนใช้ประโยชน์มัน ถ้าใช้ประโยชน์มัน เห็นไหม แล้วถ้าเราได้มา เราสละ เห็นไหม เพราะลิม ๒ ตา ตาหนึ่งคือตาในวิญญูณที่เราจะเวียนไป เราสร้างประโยชน์ขึ้นมาจะ จิตมันพัฒนา ทำไมพระโพธิสัตว์เวลาสละสละมหาศาลขนาดนั้นละ สละเพื่อใคร นี่ผลไม่ดิบๆ!

แต่ถ้าจะทำกันขึ้นมาจะ มันละเอียดกว่านั้น เห็นไหม ต้องทำความเข้าใจเข้ามา จิตมันสงบเข้ามาก่อน มันจะเห็นความรู้สึกว่าไอ้ความคิดที่ว่าคิดไม่กันอยู่นี้ ไอ้ความคิดอย่างนี้ที่ว่าธรรมะๆ นี่ มันเป็นผลไม่ดิบๆ ทั้งนั้นละ เพราะอะไร เพราะมันเกิดมาจากใจของเราเอง เพราะใจเรามันดิบ ถ้าใจของเราดิบ ทุกอย่างมันก็เป็นของดิบ

ถ้าใจมันจะสุกขึ้นมาๆ มันปฏิบัติธรรมขึ้นมา ทำสมาธิเข้ามาก่อน สมาธิยังทำไม่ได้เลย ความสงบของใจก็ทำไม่ได้ ปัญญาที่เกิดไม่ได้ แล้วก็ปัญญาที่เกิดขึ้นก็ว่านี่ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ใช้ปัญญาๆ ปัญญาอย่างนี้มันปัญญาดิบๆ มันก็เวียนไปในวิญญูณ

แต่ความเข้าใจผิดใจ ความเข้าใจผิด ความเป็นอวิชชาของตัวเองว่าสิ่งนี้เป็นธรรมะๆ ใจธรรมะนะ คุณก็เหมือนผลไม้ในแข่งที่แม่ค้าเขาขายนั้นนะ มันมั่วอยู่อย่างนั้น เห็นไหม แม้แต่เอา

ของเนาของอะไรไปซุกไว้ในใต้แข้งแล้วยกแข่งกันมา เห็นไหม อย่างนั้นจะเป็นประโยชน์กับเราไหม? ไม่เป็นประโยชน์กับเราเลย

แต่ถ้าเรามีปัญญาของเรา เราสู้ทันของเรา เห็นไหม เราย้อนกลับมา รู้ทันตรงไหน? เราไปซื้อผลไม้ เป็นที่แม่ค้าเขาซื้อสัตย์ไม่ซื้อสัตย์ นั่นเรามีสิทธิอะไรเราจะไปรู้ทันเขา เพราะเขาใช้เล่ห์เหลี่ยมของเขา แต่ขณะที่ของเรา ถ้ามันมีเล่ห์เหลี่ยมในหัวใจ จิตสงบได้ไหม จิตสงบไม่ได้ นิเวศธรรมกั้นจิต

ถ้าจิตเรานะ เหมือนกับร่างกายเรา ถ้าเราไม่ทำความสะอาด ร่างกายเรามันจะสะอาดได้ไหม? มันจะจับเห็บเห็บไคลออกมาตลอดเวลา เพราะมันเป็นธรรมชาติของร่างกายที่มันจับเห็บเห็บออกไป แล้วชำระร่างกายขนาดไหนมันก็ยังสกปรกอยู่

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นิเวศธรรมมันจะกั้นอย่างนั้น เราชำระเข้าไปมันจะเกิดเอกัคคตารมณ์ เกิดจิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่นแล้วนุ่มไป ต้องนุ่มไป ถ้าไม่นุ่มไปมันไม่ไปวิปัสสนาหรือวิปัสสนาจะเกิดอย่างนี้

ใจจากคิปปๆ ถ้ามันมีตบะธรรมของมันขึ้นมา แล้วมันเกิดมันมีปัญญาของมันขึ้นมา ปัญญาอันนี้ปัญญาที่มันจะเข้าไปชำระกิเลสของเรา ปัญญาอย่างนี้ ถ้าไม่มีปัญญาอย่างนี้ขึ้นมา มันจะสุกไปไม่ได้

บ่มไว้ บ่มแก้สมันบ่มเนา ถ้ามีจักษุสมันบ่มเนา แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ เห็นไหม บ่มแล้วมันจะสุกไม่สุกนี้ ถ้ามีปัญญาขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับเราเพราะอะไร มันบ่มที่ไหน บ่มที่ใจ ใจเราไปบ่มบนอากาศหรือ เขาต้องมีผลไม้ เขาต้องมาบ่มเพาะให้มันสุกไซ้ไหม นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตเป็นเอกัคคตารมณ์ มันมีฐานของมัน ถ้ามีฐานของมันนะ เวลามันบ่มเพาะขึ้นมา ปัญญามันจะชำระล้างตัวมันเองขึ้นมา

นี่ไง เวลากิเลสมันขาด มันรู้ตลอดเวลาหรือ ขณะที่เราทำ อาหารที่เราใส่ปากไปนี่ รสก็รู้ ตกไปในกระเพาะอิมก็รู้ ทุกอย่างก็ต้องรู้ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันจะสุกขึ้นมา มันจะรู้ของมันตลอดไป แล้วมันจะละเอียดอ่อนนั้น ไม่ใช่สิ่งที่กำลังคุยกันอยู่อย่างนี้นะ สิ่งที่อยู่กันอยู่ที่นี่ ธรรมะที่กำลังกระจายกันอยู่ที่นี่ มันธรรมะสัญญา มันเป็นความเลือนลอย ต่างคนต่างโม้ ต่างคนต่างว่ากันไป วิทกวิจารณ์กัน ตั้งธรรมะข้อหนึ่งขึ้นมา แล้วก็เถียงกันปากเปียกปากแฉะไป

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริงนะ มันมีความสุขในหัวใจของเรานะ แล้วสิ่งที่เขาทำมา เหมือนกับเราเห็นคนทำงานด้วยปากตลอดเวลา แต่เขาไม่ได้ทำด้วยมือของเขา งานเขาไม่เสร็จ หรือ เขาจะทำงานด้วยปาก เขาก็พูดกันไป แต่เราทำงานด้วยมือของเรา เราหมั่นคราดหมั่นไถ เราไถนาของเรา เราจะได้ข้าวของเรากิน ไอ้คนที่มันมีวางโครงการแล้วก็ปรึกษากันว่าจะทำนาๆ มันไม่เคยทำเลย มันจะไม่ได้ประโยชน์อะไรของมันเลย เรายังไถนาของเราขึ้นมา เราจะได้นาของเราขึ้นมา เราจะมีข้าวของเราขึ้นมา เราจะเป็นอาหารของเราขึ้นมา มันจะมีข้าวมากินเป็นประโยชน์ของเราขึ้นมา นี่เป็นของเราทั้งหมดนะ

นี่ถึงบอกว่าเราทำด้วยมือไ้ จะฟากตายขนาดไหนก็ต้องพิสูจน์กัน สันติภูริโก รู้มาจากจิตนะ จิตจะเข้าใจประสาทความรู้สึกของเรา ประสาทความรู้สึก ประสาทผู้ที่ปฏิบัติไ้ ฝ่ายปฏิบัติจะเข้าไปชำระจิตใจของเราเอง จะเป็นคิบบเป็นสุขขึ้นมา คนจะรู้เอง ถ้าเป็นคิบบอยู่ มันก็เวียนตายเวียนเกิด ถ้าเป็นสุขอยู่นะ ของสุขมันเกิดอีกไม่ได้นะ

จิตดวงนี้ ความรู้สึกดวงนี้ ทุกข์สุขอันนี้ ศาสนานี้มันของลึกลับมหัศจรรย์มหาศาลเลย แต่ทำให้มันตื้นๆ ไ้ ทำให้มันเข้าไม่ถึงไ้ ทำให้เอามาวิเคราะห์วิจัยกันเท่านั้น ถกเถียงกันเท่านั้นเอง แต่ไม่สามารถมีใครรู้จริงเลย ถ้าใครรู้จริง ถามมาๆ สิ่งใดจะรู้ไปหมดละ แล้วจะเทียบเคียงออกมาให้ฟัง

ถ้ามันสิ่งทีนิพพานเอามาไขว้กันไ้ เหมือนแก้วแหวนเงินทองนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องพูดในพระไตรปิฎกอยู่แล้ว มันเป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันเป็นวิมุตติ มันเป็นธรรมเหนือโลก

ในวิภูชะนี้ ความสมมุติ คูลิ ทำไมเทวดา อินทร์ พรหมต้องมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละ? ทำไมเทวดา อินทร์ พรหมต้องมาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ของเราละ? เห็นไหม มันเหนือสมมุติมันเหนืออย่างนี้ทั้งหมด เทวดา อินทร์ พรหมยังเข้าใจไม่ได้เลย แต่เราทั้งในเรื่องเทวดา เรื่องอินทร์ เรื่องพรหมว่าสิ่งนั้นมีวาสนา วาสนานะ มันเป็นอยู่คนมั่งมีศรีสุข คนเรานะ มีเงินมากทองขนาดไหนก็แล้วแต่ มันเป็นการอย่างที่ว่านั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน สถานะของจิต สถานะที่การเกิด จิตดิบบๆ จะเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เป็นนรกอเวจี จะเกิดดิบบๆ ตลอดไป ถ้าจิตมันสุขแล้วนะ สุขขึ้นมาส่วนหนึ่ง เห็นไหม เป็นโสดาบันก็ยังมีเกิดอีก เป็นอนาคาเกิดบนพรหมอย่างเดียว เห็นไหม ถ้าสุขไปแล้วนะ ไม่เกิดอีกเลย

นี่ผลไม้สุกอย่างนี้ จิตสุกขึ้นมาอย่างนี้ อยู่ที่ไหน? อยู่ที่การกระทำของเราขึ้นมา จะทุกข์จะยากต้องอดทน สิ่งที่เป็นของดิบๆ เรายังหยิบต้องกินไม่ได้ เขาขายผลไม้กันอยู่ เราทำสวนของเราเอง ไม่ต้องไปซื้อใคร เราทำสวนทำไร่ แล้วเราเก็บผลไม้กินเอง เราทำของเราในในบ้านเราทุกอย่าง มีพร้อมหมดเลย เก็บกินอยู่ในหัวใจนี้ มีความสุขมาก เอวัง